КАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫБІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИІСАЗАХСТАН КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБАЯ

МАГИСТРАТУРА ЖӘНЕ ДОКТОРАНТУРА РЫ) ИНСТИТУТЫ

ИСИХОЛОГИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ ПСИХОЛОІ ИЯ ЖӘНЕ АРНАЙЫ БІЛІМ БЕРУ КАФЕДРАСЫ

ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҒЫЛЫМ МЕН ПРАКТИКА ҚАЗІРГТ ҚОГАМНЫҢ ТАБЫСТЫ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ» тақырыбындағы Республикалық ғылыми-практикалық коиференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

16 мамыр 2014 ж.

МАТЕРИАЛЫ

Республиканской научно-практической конференции по теме:

«ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ НАУКА И ПРАКТИКА КАК ОСНОВА УСПЕШНОГО РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА»

16 мая 2014 г.

Алматы,2014

УДК 159.9 (075)
ББК88.4.я7 П 24

Бас редактор **Пірәлиев С.Ж.** - Абай атындагы ҚазҰПУ ректоры

Редакция алцасы:

Ермағаибетов М.Е., Косов В.Н., Кульчимбаева Б.С., Нурлихина Г.Б., Намазбаева Ж.Ы., Мовкебаева З.А., Сарсенбаева Л.О., Ибраимова Ж.Қ., Бекмуратова Г.Т., Исабекова Т.Ш., Ибашова М.С., Садыкова А.Б.

П 24 «Психологиялық гылым мен практика қазіргі қогамның табысты дамуының негізі ретінде»: Республикалық гылыми-практикалық конференция материалдары, 16 мамыр 2014 ж. - Алматы: Абай атындагы ҚазҮПУ-нің «Үлағат» баспасы, 2014. - .240. б.

Главный редактор Пралиев С.Ж. - ректор КазНПУ им.Абая

Редакционная коплегия:

Ермаганбетов М.Е., Косов В.Н., Кульчимбаева Б.С., Нурлихина Г.Б., Намазбаева Ж.И., Мовкебаева З.А., Сарсенбаева Л.О., Ибраимова Ж.Қ., Бекмуратова Г.Т., Исабекова Т.Ш., Ибашова М.С., Садыкова А.Б.

I8IШ 978-601-298-154-4

П24 «Психологическая наука и пракгика как основа успешною развития современного общества»: материалы Республиканской научно-практической конференции, 16 мая 2014 г. - Алматы: Издательство «Үлағат» КазНПУ им.Абая, 2014. - .240 с.

I8B^ 978-601-298-154-4

УДК 159.9 (075)
ББК88.4.я7

Абай атындағы ҚазҰПУ, 2014. Магистратура жәнe
докторантура PhO институты, 2014.
Психология гылыми-зерттеу институты, 2014.
Психология жэне арнайы білім беру кафедрасы, 2014.

Однако большинство людей осознает, что в каждом из нас есть нечто не поцдающееся влиянию среды и воспитания, эго можно назвать душой, ядром, центром. Душа побуждает нас следовать собственной дорогой в жизни. В годы отрочества начинаются поиски души, подросгки пытаются выяснить, кто они в этом мире, стараются постичь уникальность своего предназначения. И ебли по достижении двадцатилетия у них не появляется ясного представления о направлении духовного развития, то к сорока годам они могут погрузигься в трясину депрессии.

Чгобы этого ие случилось, родители должны понимать: чем лучше мы научим подрост понимать и принимать себя, тем вероятнее, что он решится построить свою собственную жизнь чтобы оставить в мире добрую память о себе. Но для этого нужно «увидеть», понять своих детеГ; очень хогят, чтобы взрослые заметили их чувства, признали их важность и значимость, и обязатель - очень любить их. Вспомните себя в подростковом возрасте и те моменты, когда вы чувствовал;; сс' = увиденными, услышанными и понятыми. Это лучшее чувство на свете!

Список литерат> ры

1. Психология для жизни (журнал МСППН) №2(32), Москва, 2010.
2. В.Д.Еремеева, Т.П. Хризман Мальчики и девочки - два разных мира. Санкт-Петербург, 2001.
3. Филип Райс Психология подросткового и юношеского возраста Санкт-Петербург,2000.

ӨЗІІ-ӨЗІ ТАНУ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ РЕФЛЕКСИВТІМӘДЕНИЕТШ ҚА ЛЫПТАСТ РЫУ ДЫҢ КЕЗЕҢДЕРІРЕТІНДЕ

***Ибраішова Ж.Қ.* ИМиД РІЮ**

Қазіргі кездегі жаңа элемдегі жаңа Қазақстанның білім беру мекемелеріндегі болашак мамаидарды оқыгу мен тэрбиелеу олардың бойында жеке тұлғалык касиеттерінің жан-жақты қалыптасуымен тығыз байланысты. Бұл мэселе дүниежүзілік қауымдастықта әлеуметтік-экономикалық, мэдени жэне рухани дамудың басгы факторы ретінде жариялануда.

Президентіміз Н.Назарбаевтың «Қазақстан халкына жолдаған «Қазақстан- 2030» бағдарла- масында біздің еліміздің азаматтарының дендері сау болу үшін қолдан келгеннің бэрін жасауымыз керек, сонда ғана дүрыс қоғам құрамыз» деп айтқанындай қазіргі педагогтардың аса маңызды міндеттерінің бірі -болашақ мамандар түлгасын жан-жақты дамыту[1].

Сэйкестендірудің алғышарттарын жануарлар элемінен-ақ байқауға болады. Адамда оның дамуының бастапқы кезеңінде де сэйкестендіру басты рөлдердің бірін атқарған. Көптеген тарих- шылар, психологтар көрсеткендей, рулық қатынастар кезінде түлға өзін рудан бөлмеген, өзін жалпыға бірдей «Біз» бөлігі ретінде қабылдаған. Бүл жалпы мақсаттарына жету үшін күш-жігерлерін біріктіруге мүмкіндік берді, өзара тәуелділікті нығайтты, кейін ұжымдық қатынас деп аталатынды қалыптастырды. Қоғамның дамуына қарай үлкен ұрпақтан кішісіне мақсатты түрде білім, икем, дағдыларды жеткізу, ягни үйрету феномені пайда болды. Ал егер оқыту болса, онда оқытушы мен оқушылар да болады. Алғашқыда мүғалімнің рөлі өзінің шәкірттері үшін ерекше бір үлгі ретінде атқарылды. Соңғылары мүғаліммен өздерін сэйкестендіре отыры, оның эрекеттерін қайталады, ойлау тәсілдерінәр түрлі белгі жүйелерін меңгерді.

Біртіндеп сэйкестендіру эмбебап механизмге айналып, түлганың даму багытгарын, өзін-озі танудың ерекшеліктерін анықтай бастайды. Бірінші болып, әрине, ата-аналарымен сэйкестендіру жүреді.

Салыстыру арқылы түлга басқа адамды таниды, еліктеу арқылы танығанын өзіне көшіреді жэне көшірілгенді өз бойында сезініп, үқсастық пен айырмашылықты табуға қабілетті болады. Олай болса, адам өзін басқа адаммен сэйкестендіру үрдісінде қарапайым еліктеуден, басында оған қатысты болмаған мінез-қүлық, қасиет, дағдыларды жэне т.б. иеленіп сезінуге кіріседі. Жасы үлғайған сайын жэне тэжірибеге байланысты бүл үрдіс одан да күрделі жэне тандаулыга айналады. Көп жағдайларда түлға енді басқа адаммен емес, маңыздылығына карай, оның белгілі бір қасиеттерімен сэйкес- тендіріле бастайды.

Сэйкестендірудің екінші жағы - ол өзіңнің қасиеттеріңді, көзқарастарыңды, қатынастарыңды басқа адамдарға таңуға талпыныс болып табылады. Тиісті жолмен басқа адамдарға қатысты біздің көптеген пікірлеріміз қалыптасады.

Адам өз *Меніниц* көптеген аспектілерімен сэйкестендіріледі: есімімен, жынысымен^жағдайымен, рөлімен, жеке қырларымен, ақырында, жалпы өзінің *Менімен.*

Сондай-ақ, адамның есімінде тэндік жэне жандық ерекшеліктерімен сэйкестендіру жүргізіледі. Кебінесе біз өзімізді есіміміз бен тегімізден ажыратпаймыз, олар біздің өмірімізге органикалық гүрде «сіңіп» жэне соны анықтайды.

Есімі мен тегін күштеп өзгерту коп жағдайда тұлғалық дағдарысты тудырады, тендіктің бұзылуына экеледі, омірдегі болшағынан да айыру мүмкін. Дегенмен де адам өз қалауы бойынша есімі мен тегін езгертіп жатқан мысалдарды білеміз. Ол мұны тегі мен есімі ұнамағандықтан гана (күлкілі, мэнсіз, мазақ тудыратындықтан) жасамайды, кебінесе, олармен сэйкес келмейді, нэти- жесінде үнемі жайсыздықты, озінің «шынайы емесетігін» сезініп.екіге болінгенкүйді бастан кешеді.

Өте ерте қалыптасып бастайтын, езін езінің жынысымен сэйкестендіру де маңызлы болып саналады. Кішкентай балалардың езі, жыныстың тугел белгілерін элі білмей тұрып-ақ, «Мен ұлмын», «Мен қызбын» деп сенімді түрде айтады. Тәрбие берудің барлық жүйесі жыныстық теңестіруге себегі болады, соңында мінез-құлықтың ер жэне эйелдер типтері меңгеріледі. Қолайлы жағдайларда эрбір сау адам езін жынысымен оңай теңестіреді, адам үшін еркек немесе әйел адам болу - еш күмәнға келмейтін ақиқат, өйткені ол адамға туғанынан беріледі. Іс жүзінде барлығы күрделірек болып келеді. Жыныс туғаннан берілген, алайда бұл ақиқатты әрқайсымыз мойындап жэне ол түлғаның табиғи күйі болғандығын қабылдауымыз қажст. Жынысын қабылдамау, есімін езгертуден гері, қиын жағдайларға экеледі. Түлға озиің жынысын қабылдай алмай, оны езгертуді армандайтын, озін қарама-қарсы жыныс екілі сияқты ұстайтын мысалдар да белгілі. Өз тұлғасы мен жынысының арасындағы теңдіктің бұзылу себептері өте кегі.

Адам ерте балалық шақтан бастап озін тиісті бір релмен іеңестіре бастайды: басында - ұлдың немесе қыздың ролімен, кейін - ата-ананың, ата-эженің релдерімен; оқушы, оқытушы, жұмыскер, қызметкер, галым жэне т.б. элеуметтік рөлдермен. Кез келген релді ұзақ уақыт бойы орындағандық, адамды езін голыгымен соған теңеуге экеледі. Сондықтан когітеген мамандық иелерін жүрісінен, сойлеу мэнерінен, озара эрекеттесу барысында қолданатын ұстанымдарынан тануға болады. Кеп адамдарға әлеуметтік рөлдерін ауыстыру қиындыққа түседі. Бұрынғы оқушы, жогарғы оқу орнына түсіп жэне студент болғанымен, алайда озін әлі оқушы ретінде ұстай береді. Бұрынғы студент, еңбек жолын бастағанымен, жоғарғы оқу орнында иеленген дагдылары мен нақыштарын белгілі бір уақыт бойы сақтайды. Өмірде кептеген релдерді ойнап жүріп, адам озін-езі тани келе, озін солармен теңес- тіреді. Мұндай теңестіру барлық рөлдермен біркелкі жүрсе, жақсы - тұпғаның дамуы бірқалыпты жүреді.

Адам езінің *Менімен* немесе оның кептеген боліктерімен, тұлға қасиеттерімен, мінез-құлықтық сипаттарымен толыгымен теңестіріледі. Өзімен езін сэйкестендіру езін-езі танудың ең мықты механизмдерінің бірі болып табылады. Өзіне озін сэйкестендіру арқылы ғана бойындағы маңызды бір жақтарды байқап, оны белгілеп жэне оларды жан-жақты талдау нысаны қылуға болады. Егер адам толық езінің тұлгасымен жэне бір уақытта *Меннің* әр белігімен озін-озі сэйкестендіре алса, оның езін- езі тануы толық жэне жан-жақты болар еді, алайда, екінішке орай, бұп үнемі бола бермейді. Кеп жағдайларда тұлға оз *Меніниц* бір белігімен ғана өзін теңестіреді, нақтырақ - *Мен* езінің кез келген бір белігімен теңестіріледі: тұлғаның қырларымен, мінезиің қасиеттерімен немесе, жоғарыда айтылган, релімен. Бұл неліктен жэне қалай жүреді? Аталған жағдайды итальяндық психолог Р.Ассаджиоли негізін қалаушысы болып табылатын, психосинтезде қабылданган үлгі (модель) мысалында анықтап корсетуге тырысайық[2].

Бул үлгіге сэйкес, тұлға құрылымына шынайы *Мен,* нэпсісіз бақылаушының ерекше қызметін атқаратын жоғарғы *Мен* жэне коптег^н тұлға субъектілері (қасиеттер, мінездің қырлары) кіреді. Олар психосинтез окілдерінің пікірлері 6 'йынша, белгілі езіндік ерекшеліктерге ие, үйлесімділікте, достастықта немесе жанжал жэне қарсыласу жағдайларында болуы мүмкін.

Өзін-езі тану тарапынан мұндай теңестіру ез тұлғанды эжептэуір шектейді, оны үйлесімсіз етіп, езін-езі тануды - бір жақгы немесе зиянды қылдырады. Өзінің тұлга субъектілерімен теңелмей, езінің *Мен* беліктеріне жетекші жэне басқарушы релін қолға алып, одан кейін ешкімге артықшылық корсетпей, яғни басшы да, эке де, «Мейірімді» де, «Бақытты» да, «Сараң» да,«Қорқақ» та болып, яғни барлығы жэне, жеке алғанда, ешкім болмай, озімен жэне озінің тұлға субъектілерімен ажыратылу. Бұл тұлғаның барабар емес құрылымы болып табылады.

Тұпғаның барабар құрылымында адам езінің жеке бір *Менін* ортаға қойып, сонымен озін сэйкестендіреді. Мұндай түрдегі салыстыру тұлғалық сэйкестендіруді тудырады. Сэйкестендіру сезімі езін-езі жоғары сыйлауға әкеледі, өмірін мэнді қылып, озін іс жүзінде көрсетуге мүмкіндік береді.

Сонымен, біз өзін-өзі танудың бірінші механизмін қарастырдық, бірақ осы айтылғаннан, бұл механизм жеке оқшауланып алынса, өзін-өзі тану үрдісінің сапалылығын қамтамасыз ете алмайтындығы белгілі болды. Басқа да маңызды механизмі рефлексия деп аталады.

Рефлексия - өткенге оралу, яғни адамның өз іс-әрекеттерінің, ойларының бастапқы кезіне бірнеше рет кайта оралу қабілеті, өзін сырттан бақылаушының орнына қоя білу, өзіңнің эрекеттеріңді, танымыңды, соның ішінде өзіңді қалай танитындығыңды талдау[3]. Басқаша айтқанда, рефлексия - бұл субъектілердің қосарланып. айна тәрізді өзара шағылысу механизмі. Бұл субъектілердің орнында адамдар да (өзін басқаларға теңестіре отырып, адам өзіне солардың көзімен қарайды), көптеген *Мен* де болуы мүмкін: олар - танушы-Л/е«, танылатын-Ме«, бір уақытта *ттуты-Менді* жэне танылатын- А/енд/бақылайтын Мен-бақылаушы.

Коркем әдебиет, поэзия рефлексивтік бейнелерге толы болып келеді, опда кейіпкерлер өзгелер үшін де, өзі үшін де ойлайды. Бұл, екі орындық әдісін қолдана отырып, өз-өзімен шахмат ойнаған тэрізді немесе оз-өзімен сөйлескенге тең. (Мысалы, адам бір орындыққа отырып өзіне, басқа орындықта отырғандай, кінә тағып, шабуыл жасап, ұялтып немесе мақтай бастайды. Кейін сол екінші орындыққа отырып, озіне өзі жауап береді, яғни бірінші орындықта отырған адамға айтқандай болып).

Рефлексия ұғымын бейнелеп, мэселеге қайта оралайық, нақты айтқанда рефлексияны өзін-өзі тану механизмі ретінде қарастырайық.

Алдымен, сэйкестендіруден гөрі, рефлексия механизм ретінде кешірек қалыптасатындығын айта кеткен жөн. Егер сэйкестендіруге бала ерте жастан қабілетін байқатса, онда рефлексияныц бастамасы мектепке дейінгі жасында пайда болады, ал тұлғаның жаңа құрылымы ретінде ол төменгі сынып оқушыларында дамиды. Кейде ересек адамдарда да рефлексияга қабілегі төменгі деңгейде болып кала береді. Қоршаған элемді, соның ішінде озіңді де танудың кейбір күрделі жақтары осымен түсіндіріледі.

Әдетте психологияда рефлексияның бірнеше түрлерін ажыратады:

коммуникативтік - басқа адамның ішкі әлемі және қылықтарының себептері туралы көзқарастар оның объектісі болын табылады. Мұнда рефлексия өзге адамды тану механизмі ретінде болады;

тулгалыц - тұлғаның өзі, оның қасиеттері мен ерекшеліктері, мінез-құлықтық сипатгамалары, басқаларға деген қатынас жүйесі тану объектісі болып табылады.

парасаттық - эр түрлі міндеттерді шешу барысында, эр түрлі шешім амалдарын талдау кабілеттілігінде, олардың тиімділерін табуда, есептің берілгеніне бірнеше рет оралып келуінде байқалады.

Егер рефлексивтік механизм лсүмысының біріздiлiгiн көрсететін болсақ, онда зерттеуші А.А.Тюков[4] белгілегендей, мұндай кезеңдердің 6 түрін көрсетуге болады:

1. *Рефлексивтік амал* - өзге адамды және озін-өзі басқа эдістермен немесе амалдармен тануға мүмкіндік болмаған жағдайда іске асырылады.

2. *Интенционалдъщ* - (интенция - бағыттылық)- рефлексия объектісіне багытталу, оны басқа объектілердің ішінен бөліп қарау.

3. *Алгашцы категориялау*- рефлексияны іске асыратын алғашқы құралдарды таңдау.

4. *Рефлексивтік құралдар жүйесін құру* - іріктелген алғашқы құралдар бір жүйеге бірігеді, олар рефлексивтік талдауды мақсатты және дәлелді түрде тексеруге мүмкіндіктер береді.

5. *Рефлексивтікмазмунныц сызбасын цүру* эр түрлі белгілер құралдарын қолдану арқылы жүргізіледі: бейнелер, нышандар, сызбалар, тілдік құралдар (мысалы, үш дана туралы есепті шешу ушін. олардың суретін салып немесе сызба түрінде керсетуге болады - бұл рефлексивтік тануды үйымдастырады).

6. *Рефлексивтік сипаттаманы объективтендіру* - алынған нэтижені бағалау және талқыға салу; егер нэтижесі қанағаттандырмаса, рефлексия қайта іске қосылады.

Қорытындысында рефлексивтік механизмнің эрекетін басқа адаммен немесе өзін-өзімен сэйкестендіру барысында өзін-өзі талдау тарапынан сипаттап берейік.

Адам өзін өзге адаммен салыстырғанда оның түлғалық қасиеттерін, мінез-құлық тэсілдерін, карым-катынас жасау ерекшеліктерін белгілейді. Ары қарай мүныц барлығы рефлексивтік талдауға салынады. Оның нэтижесінде қандай да бір қасиеттің немесе қылықтардың болу себептері аныкталады, олар бағаланады, одан кейін сол мінездемелерді өзіне аудару үрдісі жүреді жәнe :л.'.-:стырү іске асырылады. Соңында өзгенің түлгалық ерекшеліктеріндей, өзіңнің де түлғалық касиеттерің мен кырларың тереңірек ұғынылады.

Ьаска нүскасы да болуы мүмкін. Басқамен өзін салыстырғанда түлга өзіне оның көзімен қарай : і;тлидь: Нэтижесінде оның козкарасының өзінікімен сэйкес келмейтінін аныктайды жэне бүл да

өзін-өзі тануды тереңдетеді. Бұл интроекция заңының әрекетін жеңуге, өзің тлрал- барабар және тұтас пікірді қалыптастыруга мүмкіндік береді.

Өзіңмен сэйкестендіру жагдайында рефлексивтік механизмдердің қатысуымен өзін-өзі тан> ~ь - алуан түрлі нұсқалары болуы мүмкін. Олар, біріншіден, адам өзінің қандай *Менімвн* салыстырылатынымен анықталады: танитын-Л/ея, танылатын-Ме«, мінсіз-*Меп* және т.б., екіншіден. рефлекстеу күраладарын ол қаншалықты толық және орынды келтіре алатындығымен, олардан түтас жүйені жасай алатындығымен анықталады. Түлға өзінің қарым-қатынас жасау қабілегін талдай келе, келесі ерекшеліктерді белгілейді:

• сол қасиетті өзінің элді жағы деп қабылдайды;

® басқа адамдардың орнында болып, сол қасиеттің бар болғандығын көрсетеді;

• сол арада көпшілікпен ол қарым-қатынас жасау қажеттілігін аса сезінбейтінін байқайды, ал қарым-қатынастық қабілеті озімен талмай еңбек ет>'дің негізінде пайда болған;

• қарым-қатынастық қабілетке қарамай, алғашқы байланыс орнатуда, әсіресе өзінен үлкен адамдармен, әлі де кейбір қиындықтар кездеседі;

® эңгімелесушіге, тілдік қуралдага, таптаурындарға жэне т.б. байланысты, озгеріп отыратын кейбір түрақталып қалған багдарламаларды анықтайды.

Рефлекстеу - бүл уақытты, күш-жігерді, белгілі қабілеттерді талап ететін күрделі жұмыс екендігі түсінікті. Сол арада рефлексия сэйкестендірудегі кемшіліктерді жеңуге, езін-өзі тану үрдісін мақсатты және саналы етуге комектеседі. Әділдік үшін айта кеткен жөн, кейбір жағдайларда рефлекстеуге қабілеттілік адамга кедергі жасауы да мүмкін, себебі ол *Мен* бейнесін құруға бөгет болатын окініш, шексіз талдау жасаумен айналысады, сыртқы элеммеи өзара байланыс үрдісінде енжарлық бағдар іудырады.

Пайдаланылган әдебиеттер тізімі:

5. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы баптары бойынша түсіндірмелері және оны жүзеге асыру жөніндегі негізгі құжаттар. - Астана, 08.07.2007.

6. Ассаджиоли Р. Психосинтез: Теория и практика. -М., 1994.

7. Маралов В.Г. Основы самопознания и саморазвития: Учеб.пособие для студ. Сред. Пед. учеб.заведений. -2-е изд., стер. - М.: Издательский цетр «Академия», 2004.-256 с,- с.51-55

8. Орлов Ю.М. Самоиознание и самовоспитание характера. - М., 1987. 3. Цукерман Г.А., Мастеров Б.М. Психология саморазвития. - М., 1995. Энциклопедия практического самопознания. - М., 1994

ТҮЛҒА ДАМУЫНДАҒЫ РУХАНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЬЩ ЕРЕКШЕЛІІСТЕРІ

Косіиыгулова А.С. *Абай атындагы Қаз¥ПУ Психология ҒЗИ*

Қазақ халқын тану үшін оның үлтының бойына сіңген үлы данышпан даналардың қалыптастырған ғасырдан ғасырға үласқан, ғасырлар бойы қазақ халқының қойнауын бойлаған даналық рухын тануға міндетті. Қазақтың рухани күндылықтары басқа елдерде қайталанбайтын тол тума өнерінде, мақал- мэтелінде, аңыз эңгімелерінде, шешендік енерінде жатыр.

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев: «Қазақстан Ресгіубликасын топтастырудын аса маңызды факторы болып табылатын мемлекеттік тілді меңгеру - Казакстан Республикасының эрбір азаматының парызы», - деп айгқандай, казақ халқының басты рухани күндылығы мемлекеттік тілді дамытуда, қоғамдық ортада элеуметтік қолдану аяеын кеңейтуде біраз шаратар жүзеге асырылуда [1].

Қазақ халқының даналық дүниетанымы қазақ емірінің болымысымен, шаруашылык түрмыс жағдайымен, саяси қызмег ахуалымен, халықтың бойына біткен тәлім-тәрбиесімен, халқымыздың керемет бай, эрі терең ойлы асыл қазына тілімен, үлы даналардың мүраларымен тығыз байланысты. Ана сүті жас баланың буыны бекіп, бүганасы қатаюға кандай әсері зор болса, сол секілді қазақ даналыгын оқу арқылы эрбір қазақ баласының азаматтык рухы жетіліп, дүниетанымы кеңейеді.

Бүгінгі күні өзіміз өмір-тіршілігімізде қолданылатын таным түсінігіміздің түп тамыры тереңде екенін сезінген сайын тарихымызға, үлттық пэлсэпамызға деген қүмарлығымыз артатүседі. Қазақтың үлпық даналығы оның тілінде. Сез енері қазақ халқы үшін онердің ең жоғарғы формасы болып табылады. Алғашқы дүниетанымдық көзқарастарды аңыз, жүмбақ, мақал-мэтелдерге жасырған.

Қазақ халқының дэстүрлі ілімі сонау ерте дэуірден келе иттқан, үрпақтан үрпаққа аманат болған мәдениетінде жатыр. Қазақ халқы басқа халықтардан өзгешеленетін оның қайталанбас тэл тума тілінде, дінінде, мэңгі өшпес үлы бабаларымыздың артына қалдырган дэстүрлі ілімінде жатыр.

5. КоролеваЗ. «Говорящий» рисунок: 100 графических тестов,- Екатеринбург: У- Фактория, 2005. - 304 с.
6. Козловская Г.В., Кремнева Л.Ф. Роль фактора среды и индивидуальной реактивности в возникновении и клинике пограничных нервно-психических расстройств детского возраста. - В кн.: Психогигиена детей и подростков. М., 1985. С. 66-91.
7. Мясищев В. Н. Личность и неврозы,- Л., 1960.

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ 1. ОРГ АНИЗ АЦИОНН АЯ ПСИХОЛОГИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ КАК ОСНОВА РАЗВИТИЯ ПОСЛЕВУЗОВСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

1. Кусаинова М.А. Конструирования нового типа обучения на современном этапе 3
2. Павлык Н. В. Психологический тренинг гармонизации эмоциональных черт характера в юношеском воздасте 5
3. Алдабергенов Н.А. Теоретический анализ проблемы адапатации студентов к условиям обучения в медицинском колледже 10
4. Магзумова Н.К. Теоретические аспекты стиля руководства эффективности менеджмента 14
5. ВеіЪіІ Іьгауеұ. Со11е§е Іесіигег іша§е (сопзігисйоп гоіе азресі) 16
6. Айджанова З.Ж. Мұғалімдер ұжымын психологиялык колдауда психологиялық қызметті ұйымдастыру жұмыстары 20
7. Апиев М., Наубаев О.А. Әскери қызметкерлердің карым-қатынасының психологиялық ерекшеліктері. 24
8. Тажинова Г.А. Тұлғаның өзіндік бағалау ерекшеліктеріне кэсіби мотивацияның әсері 27
9. Бапаева С.Т. Жоғары оқу орнында мамандарды даярлаудың психологиялық мэселелері 30
10. Наубаева Х.Т., Имангазинова Ж. Болашақ мұғалімдері даярлауда оқытудың жаңа технологияларыи енгізудегі құзіреттілік - кәсіби эрекет тэсілдерді жан - жақты игеруінен көрінетін білім негізі 35
11. Омирбекова С.Ж., Садыкова А.Б. Социально-психологический тренинг «трансформация цели» в условиях психологического обеспечения образования 39
12. Павловская Н.Г. Психологические аспекты конкурентоспособности выпускников педагогических специалыостей с точки зрения работодателей 45
13. Джандштьдинов М.К. Модель развития личностно-профессиональной комгіетенции у студентов 49
14. Жумагалиева Б.К., Барабанова Е.И. Особенности профессиональной ответственности учителей с различным стажем педагогической деятельности 53
15. Амирханова А.А., Арынханова Э.К., Тажибаев С.К.. Особенности междисциплинарного формирования информационных технологий в образовательном пространстве 58
16. Абишева Ш.Ш. Инновационные подходы к организации образовательного процесса как основа качественной подготовки специалистов 62
17. Қалымбетов Д. Студенттің болашақ маман ретіндегі жауапкершілігін арттырудың жолдары 65

СЕКЦИЯ 2. ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ САМОСОЗНАНИЯ ЧЕЛОВЕКА В ГЛОБАЛИЗИРУЮЩЕМСЯ МИРЕ

1. Кусаинова М.А. Л.С. Выготский, С.Л. Рубинштейн жэне А.Н. Леонтьевтердің психологиялық-шығармашылық ой-пікірлері 68
2. Әмірова Б.Ә. Ұлтаралық қарым-қатынастың элеуметтік-психологиялық негіздерінің кейбір меселелері 70
3. Исабекова Т.Ш. Зависимость коммуникации от культурного контекста и подготовка к межкультурному взамодействию 73
4. Тусупова М.М. Жаһандану әлеміндегі тұлганың өзіндік сана-сезімінің этномәдени аспектілері 77
5. Чеснокова О.Н., Кучерова И.Г. Особенности иолоролевой самоидентификации мальчиков 80
6. Ибраимова Ж.Қ. Өзін-өзі тану болашақ педагогтардың рефлексивті мәдениетін қалыптастрыудың кезеңдері ретінде 82
7. Косшыгулова А.С. Тұлға дамуындағы рухани құндылықтардың ерекшеліктері 85
8. Уалиева Н.Т. Молодежные издания как средство формирования этно-культурного аспекта самосознания в глобализирующемся мире 88
9. Дакина Г.Т. Этномәдени білім берудегі ұлттық құндылықтар 90
10. Ким Н.В. Корейский театр в Казахстане 93
11. Насирова А.Ш. Жұбайлар жүйесіндегі өзарақатынастардың ерекшеліктерінің психологиялық аспекттері 96